

PAPER DETAILS

TITLE: YÜKSEKÖĞRETİMDEKİ GENÇ YETİSKİNLER İÇİN SOSYAL MEDYA YETERLİK
ÖLÇEGİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI

AUTHORS: Ufuk TUGTEKİN

PAGES: 1110-1126

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1685815>

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 05.04.2021
Kabul Tarihi / Date Accepted : 19.08.2021
Yayın Tarihi / Date Published : 15.12.2021

 <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2021..-910030>

YÜKSEKÖĞRETİMDEKİ GENÇ YETİŞKİNLER İÇİN SOSYAL MEDYA YETERLİK ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI

Ufuk TUĞTEKİN¹

ÖZ

Bu araştırmada, yükseköğretimdeki genç yetişkinlerin sosyal medya yeterliklerini değerlendirmeye yönelik Zhu vd. (2020) tarafından geliştirilen “Social Media Competence Scale for College Students”ın (SMCS-CS) Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır. SMCS-CS, 28 madde ve 4 faktörden (teknik kullanılabilirlik, içerik yorumlama, içerik üretme, beklentisel düşünme) oluşan, 5’li Likert tipte geçerli ve güvenilir bir ölçektir. SMCS-CS’nin orijinal formu ve Türkçeye uyarlanan formu her iki dile hâkim bir çalışma grubuna uygulanmış ve iki form arasında yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=.895$; $p<.001$). Dil eşdeğerliği sağlanan uyarlanan form, toplam 339 lisans öğrencisine uygulanmıştır. Ancak, 11 katılımcıdan elde edilen veriler, uç değer analiz sonuçlarına göre analizden çıkarılmıştır. Toplam 328 katılımcıdan oluşan veri seti üzerinde doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. DFA sonuçlarına göre maddelerin, ilgili faktörler altında istatistiksel olarak anlamlı yük değerlerine sahip olduğu ve model uyum indekslerinin ($\chi^2=916,05$; $sd=341$; $\chi^2/sd=2,686$; RMSEA=0,072; GFI=0,827; CFI=0,939; SRMR=0,083; NFI=0,906; IFI=0,939; NNFI=0,932) kabul edilebilir değer aralıklarında olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak, yakınsama ve ayırt edici geçerlilik kriterleri ile heterotrait-monotrait (HTMT) korelasyon oranı analiz sonuçları incelenmiştir. Güvenirlik değerlendirmesi için Cronbach alfa (α) katsayıları ($0,73 \leq \alpha \leq 0,85$) incelenmiştir. Sonuçta, orijinal ölçek yapısı uyarlanan form için doğrulanan, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı elde edilmiştir. Ayrıca ileri araştırmalar için öneriler sunulmuş ve araştırmanın sınırlılıkları özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ölçek uyarlama, sosyal medya, yeterlik ölçeği, yükseköğretim, genç yetişkinler

ADAPTATION OF THE SOCIAL MEDIA COMPETENCE SCALE FOR COLLEGE STUDENTS IN HIGHER EDUCATION TO TURKISH

ABSTRACT

This study aims to adapt the Social Media Competence Scale for College Students (SMCS-CS) developed by Zhu et al. (2020) to Turkish. The scale is designed to assess the social media competencies of young adults in higher education. The SMCS-CS is a valid and reliable 5-point Likert type scale consisting of 28-items and 4-factors (technical usability, content interpretation, content generation, and anticipatory reflection). The original form of the SMCS-CS and its Turkish version were administered to a bilingual study group, and a high-level statistically significant correlation was found between the original and the adapted version ($r=.895$; $p<.001$). The Turkish version was administered to 339 young adults. 11 participants were excluded from the analysis based on the outliers. Confirmatory factor analysis (CFA) was conducted with the data from 328 participants. The CFA revealed that each item had a statistically significant load under related factors and the model goodness of fit indices ($\chi^2=916.05$; $df=341$; $\chi^2/df=2.686$; RMSEA=0.072; GFI=0.827; CFI=0.939; SRMR=0.083; NFI=0.906; IFI=0.939; NNFI=0.932) were acceptable. In addition, the divergent and convergent criteria and heterotrait-monotrait (HTMT) correlation ratio analysis were conducted. Cronbach’s alpha (α) results for reliability were ($0.73 \leq \alpha \leq 0.85$). The analyses showed that the Turkish version was valid and reliable. The limitations of the study were stated and suggestions for further research were made.

Keywords: Scale adaptation, social media, competence scale, higher education, young adults

¹ Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ufuktugtekin@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-0129-3477>

1. GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı dönüşüm, Web 2.0 araçlarının günden güne gelişimi ve son yıllarda yeni medya kavramının (Koc & Barut, 2016) da gündeme gelmesinin doğal sonucu olarak; sosyal medya, günümüzün ayrılmaz bir parçasına dönüşmüştür. Mahajan'a göre (2009) sosyal medya bireylerin fikirlerini ve duygularını özgürce ifade etmelerine olanak tanıyan ve bireyler arası iletişimi kolaylaştıran internet tabanlı servislerdir. Sosyal medyanın yaygın kullanımı ise bireylerin gündelik yaşamda tanıştıkları kişilere kıyasla çok daha fazla kişiyle sosyal topluluklar oluşturmalarına, iletişim kurmalarına ve bu insanlar hakkında daha fazla bilgi edinmelerine olanak sağlamıştır (Boyd & Ellison, 2007; Tugtekin vd., 2020). Sosyal medya kullanımının günden güne kolaylaşması ise hem bireyler arası iletişimin güçlenmesine hem de sürekli bir bilgi akışının gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktadır. Öte yandan, sosyal medyanın gündelik yaşamın vazgeçilmez bir parçasına dönüşmesinin doğal sonucu olarak bireyler arası iletişim türünde ve sosyalleşme anlayışında da birtakım önemli değişimler yaşanmıştır (Hennig-Thurau vd., 2010; Lee & Ma, 2012; Zhong vd., 2011). Son yıllarda yapılan araştırmalar internet kullanım oranlarına paralel olarak sosyal medya kullanım oranlarının da dramatik bir artış sergilediğini göstermektedir. Digital in 2020 ve Digital 2021 (We Are Social, 2020, 2021) raporları incelendiğinde, 2020 yılının Ocak ayı itibarıyla dünya nüfusunun yaklaşık %49'unun, 2021 yılında ise dünya nüfusunun yaklaşık %54'ünün aktif sosyal medya kullanıcısı olduğu anlaşılmaktadır. Ülkemiz özelinde bir değerlendirme yapmak gerekirse, 2020 yılının Ocak ayında aktif sosyal medya kullanıcı sayısının nüfusa oranı yaklaşık %64 iken, 2021 yılının Ocak ayında bu değer %70,8 olarak hesaplanmıştır (We Are Social, 2020, 2021). Bu veriler hem dünya genelinde hem ülkemiz özelinde toplumun büyük bir bölümünün aktif sosyal medya kullanıcısı olduğunu göstermektedir.

Sosyal medya kullanımının hızla yaygınlaşmasının sonuçlarından bir diğeri ise sosyal medya kullanım niteliklerine atfedilen farklı kavramların gündeme gelmesidir. Bu kavramlardan biri ise sosyal medya yeterliliğidir. Alber vd. (2014) tarafından yapılan tanımlamaya göre, sosyal medya yeterliliği; bireylerin sosyal medya kullanırken mesajlaşma, başkaları ile iletişim kurma ve bir topluluğa görüşlerini ifade etme aracı olarak sosyal medyayı kullanma kapasitelerini ifade etmektedir. Ancak özellikle son on yılda, sosyal medya ile doğrudan ilişkili olan kullanıcı yeterliliği konusu ne yazık ki geri planda kalmıştır (Zhu vd., 2020). Özellikle yükseköğretim düzeyindeki genç yetişkinler için söz konusu yeterlik gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Sosyal medyaya katılımın, bireylerin dijital vatandaşlık niteliklerini, sanal kimlik ve sosyal kariyer yönetimini şekillendirmeye hizmet edeceği dikkate alınırsa (Barut Tugtekin & Dursun, 2020; Benson vd., 2014), yükseköğretim düzeyindeki genç yetişkinlerin mezuniyet sonrası profesyonel iş yaşantıları da dâhil olmak üzere, yaşam boyu sahip olmaları beklenen öncelikli nitelikler arasında sosyal medya yeterliliği yer almaktadır (Zhu vd., 2020). Tüm bu olumlu katkılarının yanı sıra, bilinçsiz veya aşırı sosyal medya kullanımından kaynaklanan olası risk faktörleri (örneğin siber zorbalık, sosyal ağ tükenmişliği, özel bilgilerin ifşa edilmesi, vb.) de son yıllarda araştırmacıların dikkatini çekmektedir (Hallam & Zanella, 2017; Lee vd., 2016; Persico vd., 2016; Tugtekin vd., 2020). Sosyal medya yeterliliği konusundaki eksiklik, bireylerin olası risk faktörleriyle karşı karşıya kalmalarına neden olabilir. Sosyal medya yeterliliğinin düşük olduğu ya da yeterliliğin bulunmadığı toplumlarda, bireylerin toplum normlarına aykırı olan birtakım davranışlara eğilim göstermeleri daha sık görülmektedir (Gillin, 2009). Dolayısıyla sosyal medyanın toplum normlarına aykırı olan veya etik olmayan kullanımlarından doğan potansiyel risk faktörlerine çözüm olarak, sosyal medya yeterliliğinin teşvik edilmesi bir gereklilik hâlini almaktadır.

Sonuçta, özellikle genç yaşlardan başlamak üzere sosyal medya yeterliliğini özendirmek amacıyla, yükseköğretim düzeyindeki bireylerin yeterliklerinin değerlendirilmesi için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına gereksinim duyulmaktadır. Ayrıca alanyazında sosyal medya yeterliliğini belirlemeye yönelik ölçme araçlarının eksikliği, sosyal medya kullanımına yönelik formel ve informal eğitim içeriklerinin de bu konuda ne düzeyde yeterli olacağının geçerli ve güvenilir bir yapıda değerlendirilememesi sonucunda çeşitli eleştirilere neden olmaktadır.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu çalışmanın amacı yükseköğretim düzeyindeki bireylerin sosyal medya yeterliliğini ölçmek amacıyla Zhu vd. (2020) tarafından geliştirilen ölçme aracının Türkçeye uyarlanmasıdır. Social Media Competence Scale for College Students (SMCS-CS), 5'li Likert yapıda dört faktör (teknik kullanılabilirlik, içerik yorumlama, içerik üretme, beklentisel düşünme) ve toplam 28 maddeden oluşan, sosyal medya yeterliliğini ölçümlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır (Zhu vd., 2020). Bu amaç doğrultusunda alanyazında önerilen ölçek uyarlama adımları işe koşularak, SMCS-CS'nin uyarlanmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

1.2. Araştırmanın önemi

SMCS-CS'nin Türkçeye uyarlanması ile ülkemizde sosyal medyaya katılım gösteren genç yetişkinlerin sosyal medya kullanım yeterliklerini ölçebilen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı ihtiyacının karşılanması önemlidir.

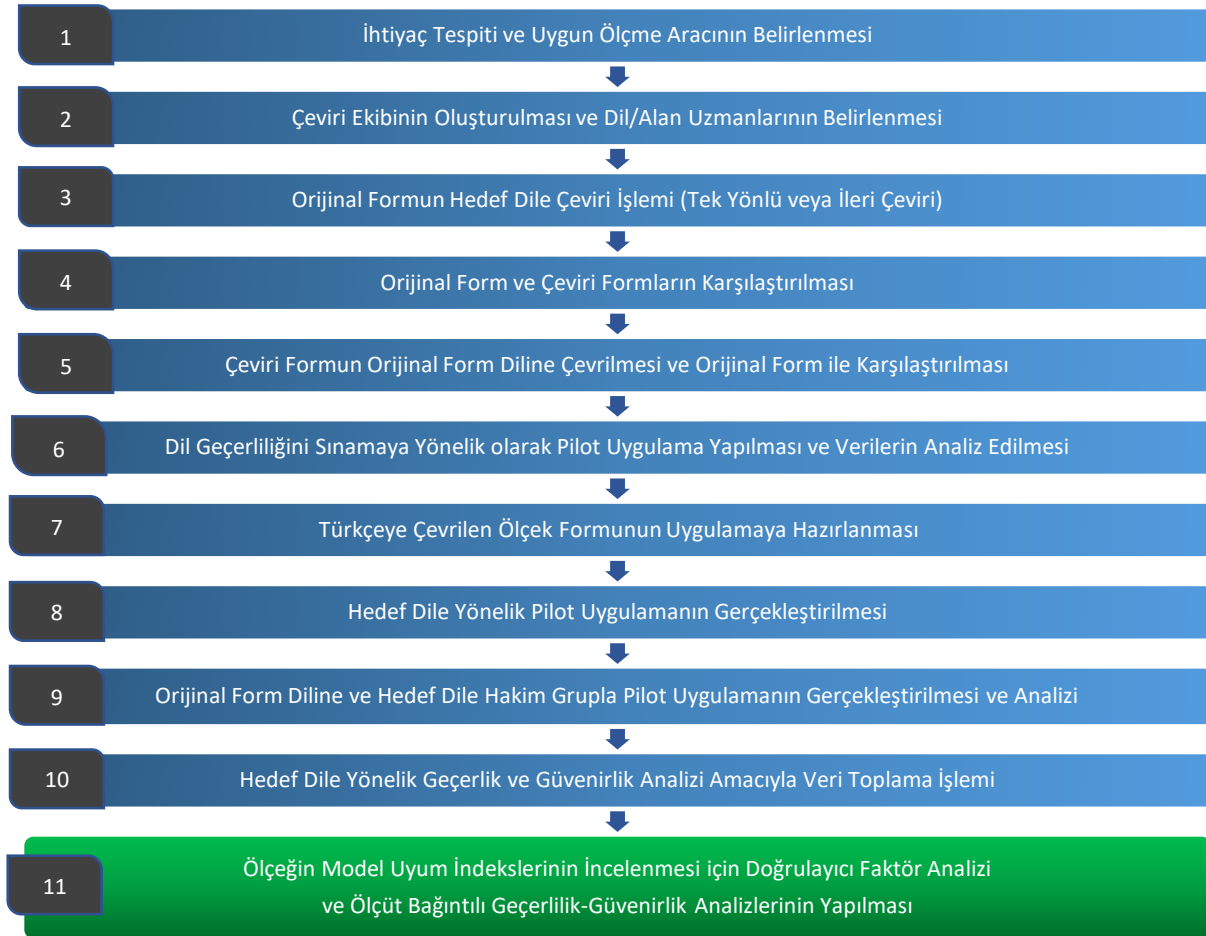
Dijital vatandaşlık, sanal kimlik, sosyal medya kullanımından kaynaklanan risk faktörleri ve teknolojinin bilinçsiz kullanımı gibi konular günden güne önem kazanmaktadır. Dolayısıyla, bu ölçeğin ilgili alanyazına kazandırılması ile sosyal medya kullanımına yönelik gerçekleştirilen formel ve informal eğitim çıktılarına yönelik değerlendirmelerin nitelikli biçimde gerçekleştirilmesinin sağlanması ve bireyleri genç yaşlardan itibaren risk faktörlerine karşı bilinçlendirmek bu çalışmanın önemini ortaya çıkarmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu çalışmada, yükseköğretimdeki genç yetişkinlerin sosyal medya yeterlik düzeylerini ölçmek amacıyla Zhu vd. (2020) tarafından geliştirilen Social Media Competence Scale for College Students (SMCS-CS)'nin Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır. SMCS-CS, 5'li Likert yapıda 4 faktör (teknik kullanılabilirlik, içerik yorumlama, içerik üretme, beklentisel düşünme) ve toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan yükseldikçe, sosyal medya yeterliğinin yükseldiği, puanlar düştükçe de yeterliğin düştüğü ifade edilmektedir. Ölçme aracı uyarlamasına yönelik olarak tasarlanan mevcut araştırmanın herhangi bir araştırma tasarımı bağlamında değerlendirilmesi söz konusu olmadığı için, alanyazında önerilen ölçme aracı uyarlama adımları işe koşulmuştur. Ölçme aracının uyarlanması sürecinin ilk aşamasında ihtiyaç durumu gözden geçirilmiş olup, mevcut ölçme aracının Türkçeye uyarlanması ile alanyazına katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Ardından SMCS-CS'nin kullanımı için sorumlu yazar ile e-posta aracılığıyla iletişim kurulmuş ve kullanım izni alınmıştır.

Bu araştırma Sousa ve Rojjanasirrat (2011) ile Seçer (2015) tarafından önerilen ölçek uyarlama adımları dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Farklı bir dil ve kültürde hazırlanan bir ölçeğin Türkçeye kazandırılması süreci için önerilen uyarlama aşamaları Şekil 1'de özetlenmiştir.

Şekil 1. Ölçek Uyarlama Süreci İşlem Basamakları

Ölçeğin orijinal formunun Türkçeye çevrilmesi aşamasında; Türkçe eğitimi alanında iki, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi alanında iki, İngilizce eğitimi alanında ise üç olmak üzere toplamda doktora unvanına sahip 7 akademisyen katkı sağlamıştır. Çevrilen form üzerinde uygun maddelerin belirlenmesi işleminin ardından, geri

çeviri işlemi gerçekleştirilmiştir. Geri çeviri ve son okuma süreçlerinde dört farklı İngilizce dil uzmanından destek alınmıştır. Orijinal form ve çeviri form daha sonra İngilizce öğretmenliği lisans programında öğrenim görmekte olan 21 öğrenciye iki hafta aryla uygulanmış ve dil geçerliliğine yönelik değerlendirme yapılmıştır. Bu aşama öncesinde, ölçek maddelerinin anlaşılabilirliğinin belirlenmesine yönelik olarak yine Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programında öğrenim gören 13 öğrenciden geribildirim alınmıştır.

Türkçeye uyarlanan ölçek ve orijinal ölçek uygulamaları arasında yüksek düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ($n=21$; $r=.895$; $p<.001$) olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen yüksek düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki sonucunda, geri çevirisi yapılan ölçek için planlanan ön-deneme / pilot uygulamaya ise gereksinim duyulmamıştır. Dil eşdeğerliği sağlanan ölçek, ilgili geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapılabilmesi için hedef kitleye uygulanmıştır. Asıl uygulamaya ilişkin katılımcılar, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili detaylı bilgiler bir sonraki bölümde sunulmuştur.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Bu araştırma, bir ölçek uyarlama çalışması olduğu için pilot uygulama ve asıl uygulama süreçleri farklı katılımcı grupları ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın pilot uygulama süreci, her iki dile hâkim olan, 17-23 yaş aralığındaki İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı'nda öğrenim gören toplam 34 [$n=34$; 23 kadın ($f=\%67,6$)] öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada bu katılımcı grubunda yer alan toplam 13 öğrenciden ölçek aracının her iki dildeki formlarına yönelik görüşleri alınmıştır. Bu grupta yer alan diğer 21 öğrenci [$n=21$; 14 kadın ($f=66,7$)] ise çalışmanın dil geçerliliğine ilişkin planlanan pilot uygulamaya katılmıştır. Pilot uygulama sürecinde, ölçüte dayalı örnekleme tekniği tercih edilmiştir.

Mevcut araştırmanın doğası gereği, katılımcıların en az bir sosyal medya platformunu kullanıyor olması ve internet erişiminin bulunması beklenmektedir. Bu nedenle, ölçek uyarlama sürecinde yer alan katılımcılar için de ölçüte dayalı örneklem tercih edilmiştir. Ölçek uyarlama sürecine yönelik veri toplama aşamasına ise Mersin Üniversitesi (MERUZEM), İnönü Üniversitesi (İNÜZEM), Pamukkale Üniversitesi (PUZEM) ve Anadolu Üniversitesi uzaktan eğitim platformları aracılığıyla 2020-2021 eğitim-öğretim döneminde öğrenim görmekte olan eğitim fakültesi öğrencileri katılmıştır ($n=339$).

Çevrimiçi veri toplama sürecine katılımda gönüllülük durumu dikkate alınmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde, 11 kişinin uç değer sorunu nedeniyle veri setinden çıkarılması kararlaştırılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmada 18-25 yaş aralığındaki toplam 328 genç yetişkinden elde edilen veriler değerlendirmeye alınmıştır ($n_{kadın}=229$; $\%69,8$; $n_{erkek}=99$, $\%30,2$). Katılımcılara ait betimsel istatistikler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1.
Katılımcılara Ait Betimsel İstatistikler

	Kadın		Erkek		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Bölüm						
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	7	31,8	15	68,2	22	6,7
Türkçe Öğretmenliği	51	63,0	30	37,0	81	24,7
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	49	74,2	17	25,8	66	20,1
İngilizce Öğretmenliği	55	74,3	19	25,7	74	22,6
Fen Bilgisi Öğretmenliği	6	100,0	-	-	6	1,8
Okul Öncesi Öğretmenliği	11	91,7	1	8,3	12	3,7
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2	66,7	1	33,3	3	0,9
Sınıf Öğretmenliği	30	69,8	13	30,2	43	13,1
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	18	85,7	3	14,3	21	6,4
Toplam	229		99		328	100
Sınıf						
1. Sınıf	144	69,2	64	30,8	208	63,4
2. Sınıf	23	82,1	5	17,9	28	8,5
3. Sınıf	36	66,7	18	33,3	54	16,5
4. Sınıf	25	73,5	9	26,6	34	10,4
4+ (Dönem uzatma)	1	25,0	3	75,0	4	1,2
Toplam	229		99		328	100
Yaş						
18	48	21,0	17	17,2	65	19,8
19	64	27,9	21	21,2	85	25,9
20	45	19,7	22	22,2	67	20,4

Tablo 1 (devamı).*Katılımcılara Ait Betimsel İstatistikler*

	Kadın		Erkek		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
21	33	14,4	14	14,1	47	14,3
22	16	7,0	11	11,1	27	8,2
23	10	4,4	2	2,0	12	3,7
24	2	0,9	5	5,1	7	2,1
25	11	4,8	7	7,1	18	5,5
Toplam	229		99		328	100
Günlük ortalama sosyal medya kullanım süresi						
1 saatten az	7	70,0	3	30,0	10	3,0
1 saatten fazla - 2 saatten az	50	75,8	16	24,2	66	20,1
2 saatten fazla - 3 saatten az	59	64,1	33	35,9	92	28,0
3 saatten fazla - 4 saatten az	55	69,6	24	30,4	79	24,1
4 saatten fazla - 5 saatten az	29	69,0	13	31,0	42	12,8
5 saat veya daha fazla	29	74,4	10	25,6	39	11,9
Toplam	229		99		328	100
Herhangi bir sosyal medya kullanım süresi						
1 yıldan az	2	66,7	1	33,3	3	0,9
1 yıldan fazla - 2 yıldan az	11	100,0	-	-	11	3,4
2 yıldan fazla - 3 yıldan az	14	87,5	2	12,5	16	4,9
3 yıldan fazla - 4 yıldan az	16	66,7	8	33,3	24	7,3
4 yıldan fazla - 5 yıldan az	36	76,6	11	23,4	47	14,3
5 yıldan fazla - 6 yıldan az	37	69,8	16	30,2	53	16,2
6 yıldan fazla - 7 yıldan az	37	77,1	11	22,9	48	14,6
7 yıldan fazla - 8 yıldan az	32	66,7	16	33,3	48	14,6
8 yıldan fazla - 9 yıldan az	14	58,3	10	41,7	24	7,3
9 yıldan fazla - 10 yıldan az	17	70,8	7	29,2	24	7,3
10 yıl veya daha fazla	13	43,3	17	56,7	30	9,1
Toplam	229		99		328	100

Katılımcıların en sık kullandığı sosyal medya platformlarını tespit etmek amacıyla sunulan ifadeye yönelik yanıtlara ait yüzde-frekans değerleri ise Tablo 2’de sunulmuştur. Katılımcılar en sık kullandıkları sosyal medya platformları için seçim yaparken birden fazla seçeneği tercih edebilmektedir. Dolayısıyla Tablo 2’de sunulan veriler için genel bir yüzde-frekans toplamı sunulmamıştır.

Tablo 2.*Katılımcıların En Sık Kullandığı Sosyal Medya Platformları*

	Genel	
	<i>f</i>	%
En sık kullanılan sosyal medya platformları⁺		
WhatsApp	305	93,0
YouTube	295	89,9
Instagram	275	83,8
Twitter	135	41,2
Snapchat	56	17,1
Pinterest	50	15,2
Facebook	27	8,2
Twitch	18	5,5
Reddit	14	4,3
Skype	10	3,0
TikTok	9	2,7
LinkedIn	6	1,8
Tumblr	5	1,5
Bip	2	0,6
WeChat	0	0
Line	0	0
Diğer (Yobo, Discord, Yaay, Telegram, vb.)	16	4,9

⁺Birden fazla seçenek işaretlenebilen bir sorudur.

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların %93'ünün ($n=305$) WhatsApp kullanıcısı olduğu anlaşılmaktadır. YouTube ve Instagram kullanım oranları da sırasıyla %89,9 ($n=295$) ve %83,8 ($n=275$) olarak hesaplanmıştır. Mevcut araştırmadan elde edilen bir diğer dikkat çekici sonuç ise Facebook kullanım oranının %8,2 ($n=27$) düzeyinde olduğu ve geçtiğimiz yıllara kıyasla (Tuğtekin vd., 2020) dramatik bir düşüş sergilediğidir. Digital 2021 Turkey (We Are Social, 2021) raporuna göre ülkemizde 16-64 yaş aralığındaki bireylerin Facebook kullanım oranının %79,0 olduğu, genç yetişkinler arasında ise Facebook kullanım oranının ciddi bir düşüş yaşadığı anlaşılmaktadır. Mevcut araştırmadan elde edilen veriler ile Digital 2021 Turkey (We Are Social, 2021) raporu, ülkemizde en sık kullanılan sosyal medya platformlarının YouTube, WhatsApp ve Instagram olduğunu tekrar gözler önüne sermektedir. Aynı zamanda ülkemizde en yüksek sosyal medya kullanım oranı, 25-34 yaş aralığındaki kadın (%13,5) ve erkek (%20,3) kullanıcılara aittir (We Are Social, 2021). Bu araştırmanın katılımcı grubunu ise 18-25 yaş aralığındaki genç yetişkinler oluşturmaktadır. Dolayısıyla mevcut araştırma sonuçları ile kıyaslandığında bazı durumlarda Digital 2021 Turkey (We Are Social, 2021) raporu farklılık göstermektedir. Buna ek olarak katılımcıların %4,9'unun ($n=16$) Yobo, Discord, Yaay ve Telegram gibi farklı ya da yeni sosyal medya platformlarını kullanması da dikkat çekici bir veridir. Ayrıca, araştırma sonuçlarına göre katılımcıların tamamının birden fazla sosyal medya platformunu kullandığı da anlaşılmaktadır.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Araştırmada veri toplama süreci iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde uyarlanan ölçek formunun dil geçerliliğini sınamak için pilot uygulama gerçekleştirilerek 21 katılımcıdan veri toplanmıştır ($n=21$; $r=.895$; $p<.001$). Orijinal form ve uyarlanan formun uygulandığı 21 kişilik katılımcı grubundan elde edilen veriler incelendiğinde formlar arasında anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Araştırmanın pilot uygulama süreci yüz yüze eğitim-öğretimin uygulanmakta olduğu 2019-2020 Eğitim Öğretim yılı Bahar Dönemi başlangıcında gerçekleştirilmiştir. Ardından dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle araştırmanın asıl veri toplama süreci çevrimiçi platformlar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma tasarımı; betimsel ve kesitsel olarak planlanmıştır. Araştırmada dil geçerliği sağlanan ölçek, dijital olarak hazırlanan bir anket formu bünyesinde katılımcılara sunulmuştur. Sosyal medya yeterliliği kavramı doğası gereği en az bir adet sosyal medya hesabına sahip olma ve internet erişimine sahip olma gibi önkoşulları barındırmaktadır. Bu nedenle, araştırmanın ölçme aracı uygulamaya yönelik veri toplama sürecinin çevrimiçi olarak uygulanması herhangi bir sorun teşkil etmemektedir. Araştırmada elde edilen veriler, araştırmacının dijital hesabında yedeklenmekte ve saklanmaktadır. Araştırmanın ikinci aşamasındaki veri toplama sürecinin dijital olarak uygulanmasının bir avantajı da kayıp veya eksik veri konusunda araştırmacının önlem alabilmesini kolaylaştırmasıdır. Araştırmada yer alan her sorunun yanıtlanması zorunlu tutulduğu için, herhangi bir eksik veya kayıp veri durumu da söz konusu olmamıştır. Eksik veya kayıp verinin bulunmaması durumu özellikle ölçek geliştirme veya ölçek uyarlama çalışmalarında oldukça önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmanın veri toplama aracı, ilk bölümde sunulan anket ve ikinci bölümde yer alan ölçme aracından oluşmaktadır. Anket bölümü; demografik bilgiler, en sık kullanılan sosyal medya platformları, günlük sosyal medya kullanım süreleri ve kaç yıldır bir sosyal medya hesabına sahip olunduğu gibi soruları içermektedir. İkinci bölümde dört faktör ve 28 maddeden oluşan 5'li Likert yapıda (1: Kesinlikle Katılmıyorum – 5: Kesinlikle Katılıyorum) SMCS-CS'nin Türkçe formu sunulmuştur. Zhu vd. (2020) tarafından geliştirilen SMCS-CS'nin orijinal formunun alt faktörleri için iç tutarlık katsayıları (α) 0,92-0,95 aralığında hesaplanmıştır. SMCS-CS ölçeğinin orijinal formunun faktörleri, her bir maddenin ortalama ve standart sapma değerleri ve standartlaştırılmış faktör yükleri ile her bir alt faktör için hesaplanan iç tutarlık katsayıları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.

Faktörlerin Ortalama, Standart Sapma, Faktör Yük ve İç Tutarlık Katsayı Değerleri (Zhu vd., 2020)

Faktör	Madde	Ortalama	Ss	Faktör yükü	α
Teknik kullanılabilirlik	TK1	3,97	1,07	0,77*	0,92
	TK2	3,76	1,09	0,75*	
	TK3	3,79	1,09	0,76*	
	TK4	4,17	0,98	0,71*	
	TK5	4,16	0,91	0,69*	
İçerik yorumlama	IY1	3,61	0,94	0,61*	0,94
	IY2	3,77	0,95	0,65*	
	IY3	3,64	0,92	0,63*	
	IY4	3,78	0,91	0,63*	

Tablo 3 (devamı).*Faktörlerin Ortalama, Standart Sapma, Faktör Yük ve İç Tutarlık Katsayı Değerleri (Zhu vd., 2020)*

Faktör	Madde	Ortalama	Ss	Faktör yükü	α
İçerik yorumlama	IY5	3,63	0,93	0,63*	
	IY6	3,57	0,94	0,63*	
	IY7	3,53	0,86	0,68*	
İçerik üretme	IU1	3,53	0,94	0,63*	0,95
	IU2	3,40	0,91	0,75*	
	IU3	3,39	0,92	0,80*	
	IU4	3,47	0,98	0,76*	
	IU5	3,58	0,96	0,71*	
	IU6	3,51	0,92	0,73*	
	IU7	3,42	0,94	0,73*	
Beklentisel düşünme	BD1	3,84	0,92	0,66*	0,95
	BD2	3,84	0,93	0,66*	
	BD3	3,59	0,90	0,73*	
	BD4	3,68	0,88	0,71*	
	BD5	3,69	0,90	0,76*	
	BD6	3,72	0,91	0,67*	
	BD7	3,71	0,89	0,69*	
	BD8	3,64	0,94	0,71*	
	BD9	3,63	0,94	0,73*	

* $p < 0.01$

Tablo 3'te yer alan veriler değerlendirildiğinde, SMCS-CS'nin istatistiksel olarak anlamlı madde-faktör ve faktör-ölçek ilişkilerine sahip olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle, aynı faktör altında yer alan her bir madde, SMCS-CS'nin genel amacının yanı sıra ilişkili olduğu alt faktörün genel amacına hizmet etmektedir. Çok boyutlu bir yapıya sahip olan ve 28 maddeden oluşan SMCS-CS'den toplamda en az 28, en çok ise 140 puan alınabilmektedir. Belirgin bir kesme noktası bulunmayan ölçekten elde edilecek puan miktarı, bireylerin sosyal medya yeterlik düzeyini temsil etmektedir.

2.4. Verilerin analizi

Çevrimiçi form ile gönüllü katılımcılardan elde edilen veriler üzerinde SPSS 25.0 yazılımı kullanılarak betimsel istatistik değerleri, tek değişkenli normallik varsayımını sınamak için çarpıklık-basıklık değerleri, kutu-bıyık grafikleri, çok değişkenli normal dağılım ve uç değer tespiti için ayrıca Mahalanobis uzaklık değerleri ve ilişkisel analizlerin yorumlanması için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Doğrulamalı faktör analizi (DFA) LISREL 9.10 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veri setinde herhangi bir uç değer ya da eksik/kayıp veri söz konusu değildir.

2.5. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Mevcut araştırmanın gerçekleştirilmesinde, katılımcılar, kullanılan ölçme araçları, uygulanan araştırma yöntemi ve herhangi bir etik norm açısından sorun bulunmadığını garanti etmek amacıyla Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan araştırma için “uygundur” onayı alınmıştır. Araştırma gönüllü katılım ile gerçekleştirilmiştir ve araştırma kapsamında elde edilen veriler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılmıştır.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 20/11/2020

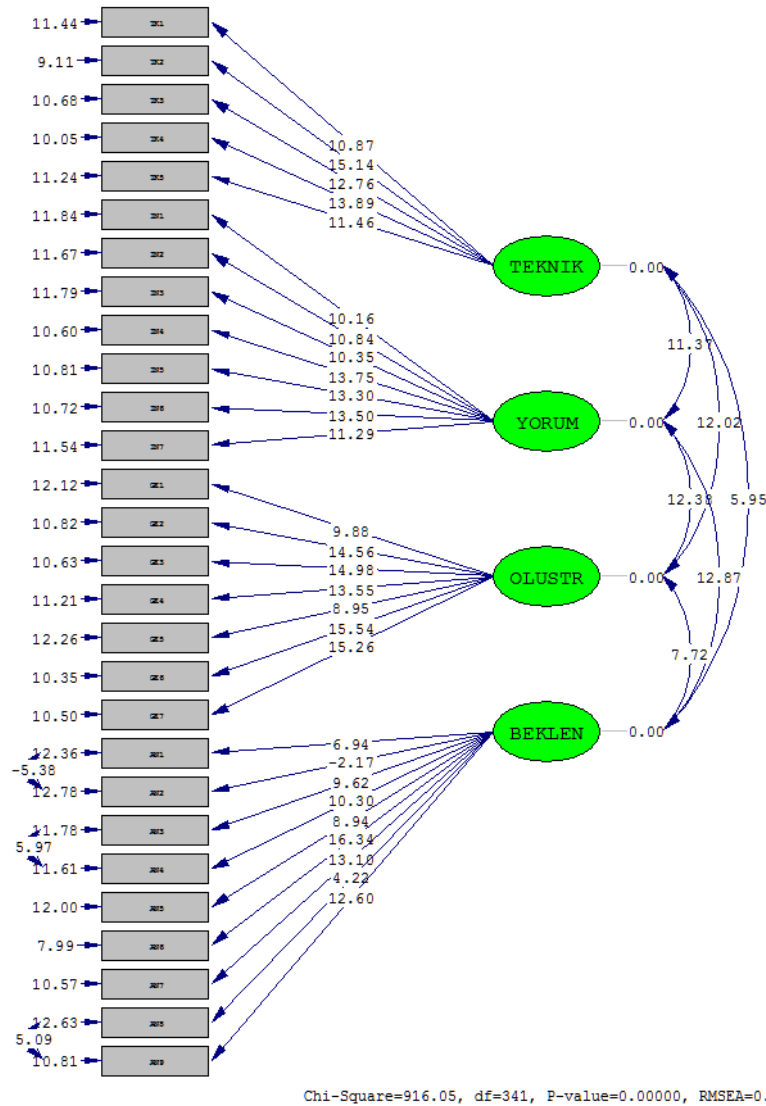
Etik değerlendirme belgesi numarası: 38

3. BULGULAR

Bu bölümde Türkçeye uyarlanan SMCS-CS ölçeğine ait doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçlarına ek olarak, yakınsama ve ıraksak geçerlik değerleri ile geçerlik analizine yönelik heterotrait-monotrait (HTMT) sonuçları sunulmuştur. Uyarlanan ölçek toplam 339 katılımcıya uygulanmış olup, çok değişkenli uç değer incelemesi sonucu 11 katılımcıdan elde edilen verilerin uç değer oluşturduğu belirlenmiş, bu kişiler analiz dışında tutulmuştur. Dolayısıyla DFA toplam 328 katılımcıdan elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir.

SMCS-CS ölçeğine ait madde yük ve anlamlılık değerleri, ölçme modeline ait uyum indekslerine ilişkin bulgular ve uyarlanan ölçeğin yol diyagramı sunulmuştur. Maksimum benzerlik metodu tercih edilerek gerçekleştirilen DFA sonuçları ile ölçeğin alt faktörleri ile her bir faktöre ait maddelerin yol diyagram verileri incelenmiş ve anlamlılık düzeylerine yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. DFA, LISREL 9.10 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. SMCS-CS ölçeği dört faktör ve toplam 28 maddeden oluşmaktadır.

Orijinal ölçeğin yol diyagramına uygun olacak biçimde 28 madde ile her bir maddenin ilişkili olduğu alt faktörler arasındaki yol tanımlamaları oluşturulmuş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Ölçüm modeline ait yol diyagramı Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. SMCS-CS yol diyagramı

Yol diyagramı incelendiğinde, model uyum değerlerini iyileştirmeye yönelik olarak önerilen üç farklı modifikasyon işleminin gerçekleştirildiği görülmektedir. İlgili modifikasyonların hangi maddeler arasında gerçekleştirildiği Şekil 2’de gösterilmektedir.

Uyarlanan ölçeğe ait yol diyagramı incelendiğinde, ölçüm modelinde yer alan tüm maddelerin ilişkili oldukları her bir faktör altında istatistiksel olarak anlamlı yük değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir ($p<.001$). Ölçüm modelinin geçerli ve güvenilir olduğunu belirlemeye yönelik bir kriter olan maddelerin anlamlı yük değerlerine sahip olması, tek başına yeterli görülmemektedir. Bu verilere ek olarak, ölçüm modelinde yer alan her bir faktöre ait madde için hesaplanan yük değerleri (R^2) ve bu değerlerin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirten t değerleri de incelenmiştir.

Tablo 4'te uyarlanan SMCS-CS'nin alt faktörlerine ait ortalama puanlar, standart sapma değerleri R^2 ve t değerleri sunulmuştur.

Tablo 4.

Uyarlanan SMCS-CS'nin Alt Faktörlerine Ait Ortalama, Standart Sapma, t ve R^2 Değerleri

Faktör	Madde	Ortalama	Ss	t	R^2
Teknik kullanılabilirlik	TK1	4,59	0,68	10,87*	0,351
	TK2	4,24	0,83	15,14*	0,589
	TK3	3,62	1,07	12,76*	0,454
	TK4	4,43	0,74	13,89*	0,517
	TK5	4,64	0,63	11,46*	0,383
İçerik yorumlama	IY1	4,52	0,65	10,16*	0,308
	IY2	4,73	0,52	10,84*	0,343
	IY3	4,16	0,86	10,35*	0,317
	IY4	4,34	0,70	13,75*	0,498
	IY5	4,48	0,68	13,30*	0,474
	IY6	4,36	0,71	13,50*	0,485
	IY7	4,27	0,77	11,29*	0,367
İçerik üretme	IU1	3,72	0,92	9,88*	0,386
	IU2	3,63	0,93	14,56*	0,529
	IU3	3,73	0,94	14,98*	0,551
	IU4	3,68	1,07	13,55*	0,475
	IU5	4,36	0,81	8,95*	0,341
	IU6	3,67	1,07	15,54*	0,580
	IU7	3,55	1,07	15,26*	0,566
Beklentisel düşünme	BD1	4,58	0,76	9,94*	0,360
	BD2	3,42	0,88	-2,17*	0,301
	BD3	4,58	0,71	9,62*	0,387
	BD4	4,23	0,89	10,30*	0,321
	BD5	4,15	1,01	8,94*	0,351
	BD6	4,49	0,71	16,34*	0,658
	BD7	4,31	0,90	13,10*	0,472
	BD8	3,43	1,21	4,22*	0,640
	BD9	4,16	0,88	12,60*	0,444

* $p<.001$

Tablo 4'te, SMCS-CS'nin uyarlanan formu için hesaplanan ortalama, standart sapma, t ve R^2 değerleri yer almaktadır. R^2 değerlerinin $R^2 = (0,301$ ve $0,6589)$ aralığında olduğu görülmektedir. R^2 değerlerinin istatistiksel olarak anlamlılığını belirten t değerlerinin ise $t = (-2,17$ ve $16,34)$ değer aralığında olduğu ve her bir t değerinin $p<.001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Bir maddenin bir faktör altında değerlendirilmesine yönelik faktör yük değerleri kontrol edilirken, bir maddenin bir faktör altında değerlendirilmesi için en az 0,30 ve üzeri düzeyde bir faktör yüküne sahip olması gerektiği (Nancy & Grove, 2001) bilinmektedir. Buna ek olarak, bir maddenin ilişkili olduğu bir faktör altında değerlendirilebilmesi için maddeler tarafından temsil edilen faktörün aynı zamanda uygun biçimde isimlendirilebilmesi bir diğer kriterdir (Worthington & Whittaker, 2006). Orijinal ölçüm modeli üzerinde uygulanan DFA sonuçlarına ve elde edilen yol diyagramına göre ölçüm modelinde herhangi bir hata bulunmaması ve önerilen bir hata düzenlemesi olmaması nedeniyle ölçüm modelinin önerilen kriterleri karşıladığı ifade edilebilir.

Uyarlanan ölçekten elde edilen madde yük değerleri incelendiğinde her bir maddenin ilişkili olduğu faktör altında değerlendirilmesine ilişkin uygun değerlere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu ışığında, uyarlanan ölçeğe yönelik geçerlik değerlendirmesi için herhangi bir sorun bulunmadığını belirtmek mümkündür. Buna ek olarak, ölçüm modellerinin doğrulanması için değerlendirilmesi önerilen diğer kriterler ise DFA ile elde edilen model uyum indeks değerleridir.

Yazılıma girilen verilerle oluşturulan ölçüm modeli ve yazılım tarafından önerilen en iyi modelin kıyaslanması sonucunda elde edilen benzerliklere ilişkin yapısal geçerliğe ilişkin uyum indeks verileri incelenerek (Barrett, 2007), ölçüm modeline yönelik genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Uyarlanan ölçekten elde edilen model uyum indeks verileri, her bir uyum indeks verisi için kabul edilebilir ve mükemmel değerler ile her bir uyum indeksine ilişkin rasyonel ileri süren kaynak araştırmalar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.

SMCS-CS'nin Uyarlanan Formu için Hesaplanan Uyum İndeks Değerleri

Uyum indeksleri	Uyarlanan ölçek değerleri	Kabul edilebilir uyum değerleri ^b	Mükemmel uyum değerleri ^a	Kaynak
Katılımcı sayısı	328	Madde sayısı*5	---	Kaas ve Tinsley (1979)
χ^2	*p<0,001 ^a	*p<0,05	*p<0,05	Tanaka vd. (1990)
χ^2/sd	2,686 ^a	$3 \leq \chi^2/sd \leq 5$	$\chi^2/sd \leq 3$	Hu ve Bentler (1999)
RMSEA	0,072 ^b	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	Hu ve Bentler (1999); Kline (2011)
SRMR	0,083 ^b	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	Hooper vd. (2008)
IFI	0,939 ^b	$0,90 \leq IFI \leq 0,95$	$0,95 \leq IFI \leq 1,00$	Worthington ve Whittaker (2006)
NFI	0,906 ^b	$0,90 \leq NFI \leq 1,00$	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	Schermelleh-Engel vd. (2003)
NNFI (TLI)	0,932 ^b	$0,90 \leq NNFI \leq 1,00$	$0,97 \leq NNFI \leq 1,00$	Hu ve Bentler (1999); Thompson (2004)
CFI	0,939 ^b	$0,90 \leq CFI \leq 0,95$	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	Schumacker ve Lomax (1996)
GFI	0,827 ^b	$0,80 \leq GFI \leq 0,95$	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	Hu ve Bentler (1999)
				Cheng (2011); Hu ve Bentler (1999)

Uyarlanan ölçeğin Tablo 5'te verilen RMSEA, GFI, CFI, SRMR, IFI, NFI ve NNFI (TLI) indeks verileri incelendiğinde kabul edilebilir değerlere sahip olduğu, öte yandan χ^2/sd uyum indeks değerinin ise mükemmel uyum düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Uyum indeks değerlerinin kabul edilebilir kriterleri karşılaması nedeniyle, ölçüm modelinde herhangi bir hata tanımlaması ya da düzenleme yapma gereksinimi doğmamıştır. Sonuç olarak, uyarlanan ölçeğin geçerli bir ölçüm modeline sahip olduğunu belirtmek mümkündür. Ölçme aracına yönelik geçerlik araştırmalarında yalnızca uyum indeks değerlerinin kıyaslanmasının yeterli olmadığı görüşünden hareketle, yakınsama ve ayırt edici geçerliğin incelenmesi önemlidir ve önerilmektedir (Heggstad vd., 2019; Tugtekin vd., 2020).

DFA sonucu elde edilen çok boyutlu yapının incelenmesine ek olarak, yakınsama ve ayırt edici geçerlik verileri de incelenmiştir. Uyarlanan ölçeğe ilişkin incelenen geçerlik kriterleri hesaplanırken Hu ve Bentler (1999), Fornell ve Larcker (1981) ve Henseler vd. (2015) formülleri kullanılmıştır. Yakınsama geçerliğinin test edilmesi için ölçüm modeline ait yapı güvenirliği (bileşik/kompozit güvenirlik-composite reliability [CR]) değerinin, ortalama açıklanan varyans (average variance extracted [AVE]) değerinden büyük olması ve AVE'nin aynı zamanda 0,50'den büyük olması beklenir. Uyarlanan SMCS-CS'nin geçerlik kriterlerine ilişkin değerler Tablo 6 ve Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 6.

Yakınsama ve Ayırt Edici Geçerlik Kriterleri

	CR	AVE	MSV	ASV	Faktör1	Faktör2	Faktör3	Faktör4
Faktör 1	0,807	0,458	0,324	0,259	0,674			
Faktör 2	0,823	0,410	0,372	0,344	0,566***	0,632		
Faktör 3	0,854	0,461	0,336	0,282	0,573***	0,580***	0,672	
Faktör 4	0,766	0,402	0,372	0,228	0,358***	0,506***	0,426***	0,545

***p<,001, **Faktör 1:** TK; **Faktör 2:** IY; **Faktör 3:** IU; **Faktör 4:** BD,

CR: Composite Reliability, **AVE:** Average Variance Extracted, **MSV:** Maximum Shared Variance, **ASV:** Average Shared Variance

Uyarlanan ölçeğe ilişkin yakınsama geçerliği için ölçeğin alt faktörlerine ait ortalama açıklanan varyans (AVE) değerleri incelenmiştir. AVE değerlerinin 0,5'ten daha büyük olması önerilir (Fornell ve Larcker, 1981), ancak Malhotra ve Dash (2011) AVE değerinin genellikle çok katı olduğunu ve güvenirliğin değerlendirilmesinde yalnızca CR değerinin kullanılabileceğini belirtmektedir. Aynı zamanda, AVE değeri 0,40'a kadar kabul edilebilir (Bagozzi & Yi, 1988). Uyarlanan ölçeğin AVE değerleri incelendiğinde Bagozzi ve Yi'ye göre (1988) kriterleri karşıladığı anlaşılmaktadır. Buna ek olarak CR>0,70 ve CR>AVE koşullarının da sağlandığı görülmektedir. Ayırt edici geçerliği test etmek için MSV<AVE, ASV<MSV koşullarına ek olarak AVE'nin karekök değerinin de hem 0,50'den hem de ölçeğin alt faktörleri arasında hesaplanan korelasyon değerlerinden daha büyük olması beklenmektedir (Fornell & Larcker, 1981; Hair vd., 2010; Tugtekin vd., 2020). Tablo 6'da yer alan veriler incelendiğinde uyarlanan SMCS-CS'nin ilgili kriterlerin tamamını karşıladığı anlaşılmaktadır.

Ölçeğe ait faktörler arası çapraz yüklenmeye yönelik değerlendirmelerde, Fornell ve Larcker (1981) kriterlerinin varyans temelli yapısal eşitlik modellemesinde kullanıcı ölçümlerine yönelik ayırt edici geçerlik kriterinin yeterli olmayacağına yönelik eleştiri dikkate alınarak, Henseler vd. (2015) tarafından önerilen heterotrait-monotrait (HTMT) korelasyon oranı analizi kriteri de incelenmiştir. Ayırt edici geçerliğin değerlendirilmesinde HTMT bir kriter olarak veya istatistiksel bir test olarak değerlendirilebilir (Henseler vd., 2015). HTMT analizinin bir kriter olarak değerlendirilmesine yönelik alanyazında farklı görüşler mevcuttur. Kline (2011) ile Clark ve Watson (1995) korelasyon eşik değerinin 0,85 olduğunu, Gold vd. (2001) ile Teo vd. (2008) ise bu değer 0,90 olduğunu ifade etmektedir. Söz konusu bu değerlerin aşılması durumunda HTMT analizinden elde edilen sonuçların ayırt edici geçerlik için tehdit oluşturduğunu ileri sürmektedir. Henseler vd. (2015) ise HTMT kriter değerlendirmesi için önerilen eşik noktasını, sıkı ya da katı değerlendirmelere yönelik olarak 0,85, daha esnek (liberal) değerlendirmeler için ise 0,90 olarak önermiştir. Ayırt edici geçerlik kriterlerine yönelik yeni bir yaklaşım olarak tanımlanan HTMT analiz sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.*Heterotrait-Monotrait (HTMT) Korelasyon Oranı Analiz Sonuçları*

	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
Faktör 1				
Faktör 2	0,626			
Faktör 3	0,641	0,649		
Faktör 4	0,403	0,596	0,547	

Faktör 1: Teknik kullanılabilirlik; **Faktör 2:** İçerik yorumlama; **Faktör 3:** İçerik üretme; **Faktör 4:** Beklentsel düşünme

Tablo 7 incelendiğinde, uyarlanan ölçme aracının alt faktörleri arasında hesaplanan HTMT korelasyon oranı analiz sonuçlarının önerilen eşik değerlerden düşük olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla uyarlanan ölçek formu için değerlendirilen HTMT analiz sonuçlarının da uygun değerlere sahip olduğu belirlenmiştir.

SMCS-CS’nin güvenirlik analizi için Cronbach alfa (α) iç tutarlılık katsayıları incelenmiştir. Orijinal ölçek ve uyarlanan ölçek için hesaplanan Cronbach alfa (α) iç tutarlılık katsayıları Tablo 8’de karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 8.*SMCS-CS Ölçeğinin Geneli ve Alt Boyutları İçin Hesaplanan İç Tutarlılık Katsayı Karşılaştırması*

Faktörler	Orijinal form (α)	Uyarlanan form (α)
Teknik kullanılabilirlik	0,92	0,80
İçerik yorumlama	0,94	0,82
İçerik üretme	0,95	0,85
Beklentsel düşünme	0,95	0,73
Genel	0,97	0,90

Tablo 8 incelendiğinde, uyarlanan form için hesaplanan iç tutarlılık katsayılarının orijinal form için hesaplanan her bir alt faktör için hesaplanan değerlerden daha düşük olduğu, buna karşın her bir alt boyut için önerilen alt sınır olan 0,70 değerinin (Pallant, 2007) üzerinde ($0,73 \leq \alpha \leq 0,85$) olduğu anlaşılmaktadır. Buna ek olarak SMCS-CS’nin orijinal formunun geneli için iç tutarlılık katsayısı (α) 0,97 olarak hesaplanmış olup, uyarlanan ölçeğin geneli için hesaplanan bu değer ise (α) 0,90’dır. Uyarlanan ölçeğe ilişkin geçerlik ve güvenirlik verileri incelendiğinde, uyarlanan ölçek formunun sosyal medya yeterliğine yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucu elde edilmiştir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, Zhu vd. (2020) tarafından yükseköğrenim düzeyindeki genç yetişkinler için geliştirilen Sosyal Medya Yeterlik Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır. Ölçek, 5’li Likert yapıya (1: Kesinlikle Katılmıyorum – 5: Kesinlikle Katılıyorum) sahip olup, toplamda 28 madde ve dört faktörden (teknik kullanılabilirlik, içerik yorumlama, içerik üretme, beklentsel düşünme) oluşmaktadır. Ölçeğin bilimsel araştırma amacıyla kullanımı için sorumlu yazar ile e-posta aracılığı ile iletişim kurulmuş ve izin alınmıştır. Ayrıca, ölçeğin orijinal formuna yönelik ek materyaller ve açıklama notları hakkında da sorumlu yazardan bilgi alınmıştır. Seçer (2015) ile Sousa ve Rojjanasrirat (2011) tarafından önerilen ölçme aracı uyarlama adımları izlenerek araştırma gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin çeviri aşamasında, doktora unvanına sahip olan bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi alanında iki, Türkçe eğitimi alanında iki ve İngilizce eğitimi alanında üç alan uzmanından destek alınmıştır. Elde edilen çeviri form yine İngilizce eğitimi ve eğitim programları ve öğretimi alanlarında doktora unvanına sahip iki uzman tarafından değerlendirilmiştir. Uyarlanan form için uygun maddeler belirlendikten sonra, her iki dile hâkim iki alan uzmanı tarafından geri çeviri ve son okuma işlemleri gerçekleştirilmiştir. Dil eşdeğerliğini belirlemeye yönelik pilot aşama sürecinde, İngilizce öğretmenliği lisans

programında öğrenim görmekte olan toplam 21 öğrencinin katılımı ile 2 hafta ara ile orijinal form ve çeviri form uygulaması gerçekleştirilmiştir. Orijinal form ve Türkçe form arasında $r=0,895$ düzeyinde, istatistiksel olarak anlamlı ($p<,001$) bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Uzman değerlendirmeleri ve Türkçe form ile orijinal form arasında yüksek düzeyde ilişki bulunması nedeniyle, dil eşdeğerliğinin sağlandığı anlaşılmıştır. Bu aşamanın ardından uyarlanan form ile ölçme aracı uyarlama sürecine yönelik veri toplama aşamasına geçilmiştir.

Çevrimiçi olarak elde edilen veriler DFA'ya alınmadan önce veri setinin ilgili analiz ön koşullarını sağlayıp sağlamadığına ilişkin kontrol süreci işe koşulmuştur. Tek değişkenli uç değerler ve normal dağılım varsayımlarına ek olarak çok değişkenli uç değerler incelenmiştir. Veri setinin çarpıklık ve basıklık değerlerinin $\pm 1,5$ değer aralığında olması ve kutu-bıyık grafikleri incelendiğinde tek değişkenli normallik varsayımının karşılandığı anlaşılmıştır. Çok değişkenli uç değerler için hesaplanan Mahalanobis uzaklık değeri incelendiğinde, 11 kişiden elde edilen verinin uç değer oluşturduğu belirlenmiş ve bu verilerin veri setinden çıkarılması kararlaştırılmıştır. Orijinal ölçek yapısı korunarak tanımlanan ilişkilerin test edilmesi amacıyla doğrulayıcı faktör analizi, LISREL 9.10 yazılımında "maximum likelihood" yöntemi tercih edilerek gerçekleştirilmiştir. Ölçüm modelinde üç adet modifikasyon işlemi uygulanmıştır. DFA ile test edilen ölçüm modelinin geçerli ve güvenilir olduğunu test etmek amacıyla farklı kriterler değerlendirilmiştir. Model uyum indeksleri incelendiğinde, ki-kare ($\chi^2=916,05$, $sd=341$, $p<,001$) değerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Ki-kare değerinin örneklem büyüklüğünden etkilendiği bilinmekle birlikte (Byrne, 2006; Çokluk vd., 2012), daha sıkı bir ölçüm için $\chi^2/sd=2,686$ değeri incelenmiştir. Bu değer 5'in altında olması beklenirken, 3'ün altında olması iyi/kabul edilebilir uyum değerine işaret etmektedir (Hu & Bentler, 1999; Kline, 2011). Standardize edilen kalıntıların ortalama karekök değeri SRMR=0,083, ortalama hata karekök değeri RMSEA=0,072, uyum iyiliği indeksi GFI=0,827, karşılaştırmalı uyum iyiliği indeksi CFI=0,939, normlandırılmış uyum indeks değeri NFI=0,906, normlandırılmamış uyum indeks değeri NNFI=0,932 olarak hesaplanmıştır. Uyum indeks değerlerinin iyi ve kabul edilebilir kriterleri karşılaması nedeniyle (Brown, 2006; Cheng, 2011; Hooper vd., 2008; Hu & Bentler, 1999; Kline, 2011; Schermelleh-Engel & Moosbrugger, 2003; Schumacker & Lomax, 1996; Sümer, 2000; Tanaka vd., 1990; Thompson, 2004; Worthington & Whittaker, 2006) ölçüm modeli ile gözlenen veri arasında iyi düzeyde bir uyumun bulunduğu belirlenmiştir. Ölçüm modelinde sınanan tüm maddelere ait ve her bir maddenin ilişkili olduğu faktör yüklerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak uyarlanan ölçeğe ait ölçüm modeli doğrulanmıştır.

DFA ile elde edilen uyum indekslerine ek olarak, çok boyutlu ölçüm modelinin incelenmesinde yakınsama ve ayırt edici geçerlik değerleri de test edilmiştir. Yakınsama geçerliği için ortalama açıklanan varyans değerinin 0,50'den büyük olması beklenmektedir. Ancak, bu değer oldukça katı olduğu (Malhotra & Dash, 2011) ifade edilmekle birlikte, AVE'nin 0,40'a kadar kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (Bagozzi & Yi, 1988). Dolayısıyla, ölçüm modelinin hem yakınsama geçerliğine hem de ayırt edici geçerliğe sahip olduğu ifade edilebilir. Buna ek olarak, ölçüm modelinde yer alan faktörler arası çapraz yüklenmeye yönelik kabul gören değerlendirmeler ve varyans temelli ölçüm modellerinde kullanılan Fornell ve Larcker (1981) kriterlerinin yeterli olmadığı yönündeki eleştiriler (Henseler vd., 2015) de dikkate alınarak son yıllarda incelenmesi önerilen HTMT korelasyon oranı analizi sonuçları da değerlendirilmiştir. İlgili analiz sonucunda eşik değerler bağlamında herhangi bir sorun bulunmadığı belirlenmiştir.

Uyarlanan ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach alfa (α) iç tutarlılık katsayıları incelenmiştir. Orijinal form ile karşılaştırmalı olarak sunulan değerler incelendiğinde, uyarlanan ölçekte yer alan her bir faktörün alt sınır olan 0,70 ve üzeri (Pallant, 2007) bir değere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Uyarlanan ölçeğin geneli için Cronbach alfa (α) iç tutarlılık katsayısı 0,90 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla uyarlanan ölçeğin istatistiksel olarak anlamlı, aynı zamanda geçerli ve güvenilir bir ölçüm modeline sahip olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

4.1. Öneriler

Digital 2021 (We Are Social, 2021) raporuna göre, sosyal medya hem dünya genelinde hem de ülkemiz özelinde oldukça sık kullanılan bir iletişim, eğlence, dosya paylaşımı ve anlık haberleşme ağına dönüşmüştür. Sunduğu pek çok yararın yanı sıra, sosyal medyanın yaygın kullanım kazandığı günümüzde özellikle genç yetişkin bireylerin sorunlu sosyal medya kullanımı sonucunda ortaya çıkması olası risk faktörlerine ilişkin bilinçlendirilmeleri önem arz etmektedir. Bu bilincin kazandırılmasındaki önemli ve öncelikli adımlarından biri de sosyal medya yeterliliğinin belirlenmesidir. Buna ek olarak genç yetişkinlerin yeni medya okuryazarlık düzeylerinin de incelenmesi önerilmektedir (Koc & Barut, 2016). Teknolojinin ve sosyal medyanın olumsuz kullanımından kaynaklanması olası sorunlar ve risk faktörleri göz önüne alındığında, hem bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi alanyazınına hem de sosyal bilimlere yönelik alanyazına, sosyal medya yeterliliğinin ölçülmesi amacıyla kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının kazandırıldığı düşünülmektedir. Öte yandan, sosyal medya yeterliliğinin kalitesinin değerlendirilmesi ve sosyal medya yeterliliğine yönelik

standartlar belirlemek amacıyla çeşitli eğitim-öğretim etkinlikleri tasarlanabilir ve formel ve informal olarak uygulanabilir.

Uyarlanan ölçeğin gelecekte çeşitli disiplinlerden farklı araştırmalarda kullanılma potansiyelinden hareketle, mevcut araştırmanın disiplinler arası katkı potansiyeline sahip olduğu söylenebilir. Bu çalışmada uyarlanan ölçme aracı, yükseköğretim düzeyindeki genç yetişkinler için başarılı psikometrik değerlere sahiptir. Benzer şekilde uyarlaması yapılan ölçeğin daha büyük katılımcı grupları veya farklı niteliklere sahip katılımcılar ile tekrar test edilmesi önerilmektedir. Buna ek olarak, yükseköğretim düzeyindeki genç yetişkinler için uyarlanan ölçeğin, daha küçük yaş grupları için (13+ yaş olmak üzere) geliştirilmesine yönelik araştırmalara da gereksinim duyulmaktadır. Ülkemizde sosyal medya kullanımı için alt yaş sınırı, Bilgi ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından 13 olarak belirlenmiştir. Bu nedenle uyarlanan mevcut ölçeğin bu yaş aralığı için yeniden test edilmesi önerilmektedir. Bunun yanı sıra, sosyal medya kullanım yeterliliğini belirlemeye yönelik olarak karma tasarım araştırmaların da ilgili alanyazına katkı sağlama potansiyeli dikkate alındığında, bu boşluğun giderilmesine yönelik araştırmalara da gereksinim duyulmaktadır. Özellikle yeni medya okuryazarlığı kavramı (Koc & Barut, 2016; Tugtekin & Koc, 2020) ile ilişkilendirilme potansiyeline sahip olan sosyal medya yeterliliği kavramının, teknolojinin bilinçsiz kullanımından kaynaklanan çeşitli risk faktörleri ile ilişkisi de incelenebilir. Öte yandan sosyal medya yeterliliği ve teknolojinin bilinçsiz kullanımından kaynaklanan risk faktörleri arasında yapısal eşitlik modelleri oluşturularak kuramsal bir modelin alanyazına kazandırılması amaçlanabilir. Mevcut araştırma önerileri, sosyal medya yeterliliğini belirlemeye ek olarak, risk faktörleri ile nasıl mücadele edilebileceğine ilişkin pratik uygulama önerileri oluşturulmasına katkı sağlayabilir. Buna ilave olarak, sosyal medya kullanımına ilişkin lisans düzeyinde planlanan eğitim-öğretim etkinliklerinin çıktıları, uyarlanan ölçek ile geçerli ve güvenilir bir yapıda değerlendirilebilir.

4.2. Sınırlılıklar

Mevcut araştırma, birtakım sınırlılıklara sahiptir. Dolayısıyla bu araştırmadan elde edilen bulgular aşağıda açıklanan sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmelidir. İlk olarak, mevcut çalışma yükseköğretim düzeyinde bir katılımcı grubu ile yürütülmüştür. Dolayısıyla, bu araştırmadan elde edilen bulgular farklı katılımcı gruplarına doğrudan genellenmemelidir. Yükseköğretim düzeyinde genç yetişkinlerin sosyal medya yeterliklerini inceleme amacıyla tercih edilmesinin güçlü ve zayıf yönleri bulunmaktadır. Güçlü yönleri olarak, teknoloji kullanımına yatkınlık, internete erişim olanağı ve günlük sosyal medya kullanım saat ortalamasının yüksek düzeyde olması ileri sürülebilir. Zayıf yönler ise Digital in 2020 ve Digital 2021 (We Are Social, 2020, 2021) raporlarına göre ülkemizde en yüksek oranda sosyal medya kullanım yaş aralığının 25-34 olmasıdır. Dolayısıyla bu yaş aralığındaki bireylerin incelenmesinin de alanyazın bağlamında değerli olduğu düşünülmektedir. Yine de 18-24 yaş aralığında yer alan yükseköğretim düzeyindeki genç yetişkinlerin Digital 2021 (We Are Social, 2021) raporuna göre 25-34 yaş aralığının ardından en yüksek düzeyde sosyal medya kullanıcısı içeren yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Mevcut araştırmaya katılan yükseköğretim düzeyindeki genç yetişkinler, dört farklı coğrafi bölgeden katılım sağlamıştır. Ek olarak, araştırma yalnızca eğitim fakültesi lisans öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcı grubun demografik özellikleri incelendiğinde, kadın katılımcıların erkeklere kıyasla daha yüksek düzeyde (~%70) bir katılım sağladığı da anlaşılmaktadır. Araştırmada değerlendirilen DFA kriterlerinin genelde iyi ve kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olmasına rağmen, potansiyel olarak katılımcı sayısının genişletilmesi ile daha net sonuçlar elde edilebilir. Son olarak, araştırma kesitsel bir yapıda olduğu için nedensellik ve nedenselliğin yönü hakkında herhangi bir çıkarımda bulunma olanağına sahip değildir.

KAYNAKÇA

- Alber, J. M., Bernhardt, J. M., Stellefson, M., Weiler, R. M., Anderson-Lewis, C., Miller, M. D., & MacInnes, J. (2014). Designing and testing an inventory for measuring social media competency of certified health education specialists. *Journal of Medical Internet Research*, 17(9), 221-221. <https://doi.org/10.2196/jmir.4943>
- Bagozzi, R. P., & Yi, Y. (1988). On the evaluation of structural equation models. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 16(1), 74-94. <https://doi.org/10.1007/BF02723327>
- Barrett, P. (2007). Structural equation modelling: Adjudging model fit. *Personality and Individual Differences*, 42(5), 815-824. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.09.018>
- Barut Tugtekin, E., & Dursun, Ö. Ö. (2020). Examining virtual identity profiles of social network users with respect to certain variables. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 10(2), 427-464. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2020.015>
- Benson, V., Morgan, S., & Filippaios, F. (2014). Social career management: Social media and employability skills gap. *Computers in Human Behavior*, 30, 519-525. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.06.015>
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research*. Guilford Publications.
- Byrne, B. M. (2006). *Structural equation modeling with EQS: Basic concepts, applications, and programming* (2nd ed.). Routledge.
- Cheng, S. (2011). Comparisons of competing models between attitudinal loyalty and behavioral loyalty. *International Journal of Business and Social Science*, 2(10), 149-166.
- Clark, L. A., & Watson, D. (1995). Constructing validity: Basic issues in objective scale development. *Psychological Assessment*, 7(3), 309-319. <https://doi.org/10.1037/14805-012>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (2. baskı). Pegem Akademi.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics. *Journal of Marketing Research*, 18(3), 382-388. <https://doi.org/10.1177/002224378101800313>
- Gillin, P. (2009). *Secrets of social media marketing: How to use online conversations and customer communities to turbo-charge your business!* Quill Driver Books.
- Gold, A. H., Malhotra, A., & Segars, A. H. (2001). Knowledge management: An organizational capabilities perspective. *Journal of Management Information Systems*, 18(1), 185-214. <https://doi.org/10.1080/07421222.2001.11045669>
- Hair, J., Black, W., Babin, B., & Anderson, R. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Prentice-Hall.
- Hallam, C., & Zanella, G. (2017). Online self-disclosure: The privacy paradox explained as a temporally discounted balance between concerns and rewards. *Computers in Human Behavior*, 68, 217-227. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.11.033>
- Heggstad, E. D., Scheaf, D. J., Banks, G. C., Monroe Hausfeld, M., Tonidandel, S., & Williams, E. B. (2019). Scale adaptation in organizational science research: A review and best-practice recommendations. *Journal of Management*, 45(6), 2596-2627. <https://doi.org/10.1177/0149206319850280>
- Hennig-Thurau, T., Malhotra, E. C., Friege, C., Gensler, S., Lobschat, L., Rangaswamy, A., & Skiera, B. (2010). The impact of new media on customer relationships. *Journal of Service Research*, 26(3), 311-330. <https://doi.org/10.1177/1094670510375460>
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 43(1), 115-135. <https://doi.org/10.1007/s11747-014-0403-8>
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60. <http://doi.org/10.21427/D7CF7R>
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indices in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Kaas, R. A., & Tinsley, H. E. A. (1979). Factor analysis. *Journal of Leisure Research*, 11, 120-138. <https://doi.org/10.1080/00222216.1979.11969385>
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). The Guilford Press.
- Koc, M., & Barut, E. (2016). Development and validation of New Media Literacy Scale (NMLS) for university students. *Computers in Human Behavior*, 63, 834-843. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.06.035>

- Lee, A. R., Son, S. M., & Kim, K. K. (2016). Information and communication technology overload and social networking service fatigue: A stress perspective. *Computers in Human Behavior*, 55, 51-61. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.08.011>
- Lee, C. S., & Ma, L. (2012). News sharing in social media: The effect of gratifications and prior experience. *Computers in Human Behavior*, 28(2), 331-339. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2011.10.002>
- Mahajan, P. (2009). Use of social networking in a linguistically and culturally rich India. *The International Information & Library Review*, 41(3), 129-136. <https://doi.org/10.1016/j.iilr.2009.07.004>
- Malhotra N. K., & Dash, S. (2011). *Marketing research an applied orientation*. Pearson Publishing.
- Nancy, B., & Grove, S. K. (2001). *The practice of nursing research: Conduct, critique, and utilization* (4th ed.). W.B. Saunders Company.
- Pallant, J. (2007). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows* (15th ed.). Open University Press, McGraw Hill.
- Persico, D., Chiorri, C., Ferraris, M., & Pozzi, F. (2016). Effects of social networking on learning: The opinions of Italian university students. In T. Issa, P. Isaias & P. Kommers (Eds.), *Social networking and education* (pp. 145-163). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-17716-8_10
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness of fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (1996). *A beginner's guide to structural equation modeling*. LEA.
- Seçer, I. (2015). *Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Anı Yayıncılık.
- Sousa, V. D., & Rojjanasirirat, W. (2011). Translation, adaptation and validation of instruments or scales for use in cross-cultural health care research: A clear and user-friendly guideline. *Journal of Evaluation in Clinical Practice*, 17(2), 268-274. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2753.2010.01434.x>
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Tanaka, J. S., Panter, A. T., Winborne, W. C., & Huba, G. J. (1990). Theory testing in personality and social psychology with structural equation models. In C. Hendrick & M. S. Clark (Eds.), *Research methods in personality and social psychology* (pp. 217-243). Sage.
- Teo, T. S. H., Srivastava, S. C., & Jiang, L. (2008). Trust and electronic government success: An empirical study. *Journal of Management Information Systems*, 25(3), 99-132. <https://doi.org/10.2753/MIS0742-1222250303>
- Thompson, B. (2004). *Exploratory and confirmatory factor analysis: Understanding concepts and applications*. American Psychological Association.
- Tugtekin, E. B., & Koc, M. (2020). Understanding the relationship between new media literacy, communication skills, and democratic tendency: Model development and testing. *New Media & Society*, 22(10), 1922-1941. <https://doi.org/10.1177/1461444819887705>
- Tugtekin, U., Barut Tugtekin, E., Kurt, A. A., & Demir, K. (2020). Associations between fear of missing out, problematic smartphone use, and social networking services fatigue among young adults. *Social Media + Society*, 6(4), 1-17. <https://doi.org/10.1177/2056305120963760>
- We Are Social (2020). *Digital in 2020*. <https://wearesocial.com/digital-2020>
- We Are Social (2021). *Digital 2021: Global overview report*. <https://wearesocial.com/digital-2021>
- Worthington, R. L., & Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806-838. <https://doi.org/10.1177/0011000006288127>
- Zhong, B., Hardin, M., & Sun, T. (2011). Less effortful thinking leads to more social networking? The associations between the use of social network sites and personality traits. *Computers in Human Behavior*, 27(3), 1265-1271. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2011.01.008>
- Zhu, S., Hao Yang, H., Xu, S., & MacLeod, J. (2020). Understanding social media competence in higher education: Development and validation of an instrument. *Journal of Educational Computing Research*, 57(8), 1935-1955. <https://doi.org/10.1177/0735633118820631>

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

The natural consequence of the rapid transformation in Information and Communication Technology (ICT), the day-to-day development of Web 2.0 tools, and the emergence of the term “social media” (Koc & Barut, 2016) have become an “essential part” of life. The widespread use of social media and its ease of use contribute to both strengthening communication among individuals and continuous flow of massive amounts of information. On the other hand, as an inevitable consequence of the transformation of social media into an indispensable part of daily life, crucial changes have been experienced in the type of communication among and people’s understanding of socialization (Hennig-Thurau et al., 2010; Lee & Ma, 2012; Zhong et al., 2011). Another consequence of the rapid widespread use of social media is the emergence of different terms attributed to social media usage qualities. One of these concepts is social media competence. According to Alber et al. (2014) social media competence refers to the capacity of individuals to use social media as a means of messaging, communicating with others, and self-expression.

A valid and reliable measurement tool is needed to evaluate the competencies of individuals at higher education levels to encourage social media competence, especially at young ages. The current study aims to adapt the “Social Media Competence Scale for College Students (SMCS-CS)” developed by Zhu et al. (2020) to Turkish to measure the social media competence of individuals at higher education level. The purpose of adapting the scale to Turkish is to obtain a valid and reliable instrument that can measure the social media usage competencies of young Turkish adults who use social media.

2. METHOD

The scale adaptation procedures suggested by Sousa and Rojjanasrirat (2011) and Seçer (2015) were carried out in the current study to adapt the Turkish version of the SMCS-CS. The translation of the SMCS-CS into Turkish was carried out by 7 academicians who held Ph.D. titles in the fields of Turkish education, computer education and instructional technology, and English education. The original form and the translated form were then administered to the bilingual students in the English language teaching undergraduate program to assess the language validity of the adapted version.

A high level and statistically significant correlation ($n=21$; $r=.895$; $p<.001$) was found between the Turkish version and the original scale. Criterion sampling was used in the selection of the participants. Undergraduate students of the Faculty of Education from different provinces (Denizli, Eskişehir, Malatya, & Mersin) formed the sample ($n=339$) and participated online in the data collection phase in the 2020-2021 academic year. Participation was voluntary. 11 participants were excluded from the sample based on outliers. Confirmatory factor analysis (CFA), convergent and divergent analysis, and heterotrait-monotrait (HTMT) correlation ratio analysis were carried out to test the adapted scale.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

The CFA results showed that all items had statistically significant loads under related factors. In addition, the load values (R^2) and the t values were also calculated. The analyses showed that there was no problem regarding the validity of the Turkish version of the SMCS-CS. In addition, the other criteria suggested for the verification of the model fitted the indices obtained by the CFA results. When the fit indices of RMSEA, GFI, CFI, SRMR, IFI, NFI, and NNFI were examined, it was found that the Turkish version of the SMCS-CS had acceptable values and the χ^2/df fit indices showed a perfect fit ($\chi^2=916.05$; $df=341$; $\chi^2/df=2.686$; RMSEA=0.072; GFI=0.827; CFI=0.939; SRMR=0.083; NFI=0.906; IFI=0.939; NNFI=0.932).

In addition to CFA, convergent and divergent data were also examined. In calculating the validity of the Turkish version, the formulas by Hu and Bentler (1999), Fornell and Larcker (1981), and Henseler et al. (2015) were used.

The criteria "heterotrait-monotrait (HTMT) correlation ratio analysis" by Henseler et al. (2015), in line with the criticism that the Fornell and Larcker (1981) were also conducted. The HTMT correlation ratio analysis results were lower than the recommended threshold. It was concluded that the HTMT analysis evaluated for the Turkish version had convenient values.

The reliability coefficients of the Turkish version were found to be predominantly 0.73 and above. The Cronbach’s alpha (α) for the Turkish version of the SMCS-CS was $\alpha=0.90$. According to the model fit, validity and reliability evaluation results of the Turkish version, it was concluded that the Turkish version was a valid and reliable instrument for social media competence.

Social media has turned into a communication, entertainment, file-sharing, and global network that is widely used both in the world and in our country, according to the Digital 2021 report (We Are Social, 2021). In addition to the numerous advantages it offers, it is crucial to raise awareness among young adults about the potential risk factors that may arise as a result of problematic social media use today. One priority in raising this awareness is determining social media competence. Considering the potential risk factors that may arise from the use of technology and social media, it is thought that a valid and reliable measurement tool that can be used to measure social media competence has been provided to the Computer Education and Instructional Technologies literature.

The lowest age limit for the use of social media in our country is determined as 13 by the Information and Communication Technologies Authority of Turkey (BTK). Therefore, it is recommended to re-test the adapted scale for the stated age range. In addition, considering the potential of mixed-method studies to determine the positive and negative effects of social media use to contribute to the relevant literature, there is a need for further studies to address the gap. The relationship between the concept of social media competence, which has the potential to be associated with the concept of new media literacy (Koc & Barut, 2016; Tugtekin & Koc, 2020), with various risk factors arising from the unconscious use of technology can also be examined.

The current study has some limitations. First, it was conducted with a participant group at the higher education level. Therefore, its findings should not be generalized to different groups. Also, it was conducted only with volunteer undergraduate students. When the demographic characteristics of the participant group are examined, it is seen that females have a higher level of participation (~70%) compared to males. Although the CFA criteria evaluated in the research generally have good and acceptable fit values, clearer results can potentially be obtained by expanding the number of participants. Finally, because this study is cross-sectional, it does not have the opportunity to make any inferences about causality and the direction of causation.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Mevcut araştırmanın gerçekleştirilmesinde, katılımcılar, kullanılan ölçme araçları, uygulanan araştırma yöntemi ve herhangi bir etik norm açısından sorun bulunmadığını garanti etmek amacıyla Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan araştırma için “uygundur” onayı alınmıştır. Araştırma gönüllü katılım ile gerçekleştirilmiştir ve araştırma kapsamında elde edilen veriler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılmıştır.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 20/11/2020

Etik değerlendirme belgesi numarası: 38

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazarın araştırmaya katkı oranı %100'dür.

ÇATIŞMA BEYANI

Bu araştırmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.